

Мартишевський Мирослав,
здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Покотильська Н.В.,**
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Стабільність розвитку України значною мірою залежить від розвитку сільських територій та її складових компонентів. Сьогодні сільські територіальні громади переживають складне соціально-економічне становище через впровадження принципово нових механізмів місцевого самоврядування. У таких умовах необхідні нові підходи до вирішення проблем життєдіяльності сучасного села.

Важливими чинниками впливу на систему управління соціально-економічного розвитку сільських територій є: економічні передумови, формування бази самодостатності сільських громад, організація ефективної системи органів місцевого самоврядування, розвиток соціальної інфраструктури, становлення соціально-трудових відносин та системи соціального партнерства [1].

Стратегічне планування соціально-економічного розвитку сільських територій розглядається як прогнозування розвитку, яке передбачає обґрунтування та закріплення цілей розвитку територій.

Стратегічне планування має такі стадії:

1. Розроблення концепції місцевого розвитку.
2. Обґрунтування важливих пропозицій.

3. Формування системи цільових програм.

Слід зазначити, що основою життєдіяльності села, селища завжди буде економічний розвиток, який повинен бути регульованим та направленим на підвищення якісного рівня життя територіальної громади села, селища, а також росту її добробуту.

Стабільного економічного розвитку неможливо досягти без впровадження принципів місцевого самоврядування та розробки стратегічних програм місцевого розвитку. На сьогоднішній день села, селища не перейняли досвід деяких міст України щодо планування власного довгострокового розвитку, а здійснюють за інерцією планування соціально-економічного розвитку лише на один бюджетний рік, що негативно впливає на ефективність використання коштів, визначення пріоритетів економічної та соціальної сфер територіальної громади села, селища, формування бюджетів [2].

Планування соціально-економічного розвитку передбачає на нашу думку кілька важливих етапів:

1. Розробка чіткого статуту.
2. Затвердження та виконання стратегії розвитку громади.
3. Розробку та затвердження генерального плану.
4. Щорічне якісне розроблення та виконання програми соціально-економічного розвитку.
5. Активізація процесу по самоорганізації громадян.

Статут територіальної громади визначає головні завдання, мету та обов'язки органу місцевого самоврядування, а також порядок контролю та звітності, права та обов'язки жителів громади.

Розробка та впровадження в практику статуту територіальної громади сільського населеного пункту створюватиме передумови для більш ефективного врегулювання суспільних відносин, які виникають у процесі здійснення місцевого самоврядування, а також закріплення на цьому рівні управління правової, організаційної та фінансової самостійності.

Стратегічне планування, кінцевим продуктом якого є стратегічний план

розвитку територіальної громади села, селища, являє собою дієвий інструмент, який спрямований на вирішення питань місцевого значення.

Стратегічний план – довгостроковий документ розвитку територіальної громади, який визначає головні перспективи та завдання економічного та соціального розвитку громади на найближчі роки. Перевагою наявності такого плану в громаді є координація дій органів влади, бізнесу та жителів [2].

Процес стратегічного планування активно залучає територіальну громаду до вирішення власних проблем і, одночасно, визначає пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку села, селища, а також можливі шляхи виходу з кризової ситуації щодо зайнятості жителів відповідного села, селища. Необхідно зазначити, що процес стратегічного планування має бути постійним процесом, і це обумовлюється багатьма об'єктивними та суб'єктивними причинами, які впливають з розвитку територіальної громади села, селища. Саме ці причини й обумовлюють необхідність проводити постійний перегляд стратегій розвитку та моніторинг виконання стратегічного плану і постійно його узгоджувати із ситуацією, яка виникає в певному селі, селищі [2].

Утворення спроможних територіальних громад та підтримка їх розвитку є важливою складовою реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що направлене на оптимізацію системи управління територіями, впорядкування взаємовідносин органів влади різних рівнів, забезпечення підвищення правової, організаційної та фінансової спроможності ОТГ, реалізацію повною мірою положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

Робота органів ОТГ за сприяння органів виконавчої влади має спрямовуватися на створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню громади, утвореними ними установами та організаціями високоякісних і доступних публічних послуг [3].

Основна помилка громад при розробці програм соціально-економічного розвитку криється в ставці виключно на бюджетні можливості, коли інші

фінансові можливості залишаються без належної уваги. Додатковими джерелами фінансування можуть бути: регіональні та державні фонди; приватний капітал; міжнародні фонди, фінансово-кредитні установи; державно-приватне партнерство.

Залучення громадян до активної участі в житті громади, до планування майбутнього територіальної громади дуже актуальна на сьогоднішній день тема та вкрай важлива для соціально-економічного та культурного розвитку кожного села, селища. Відкритість політики органів місцевого самоврядування, ефективна співпраця трьох секторів (жителі села, селища, бізнесмени, громадські організації) стали тими вершинами, без подолання яких неможливо йти далі [4].

Тому, визначившись з основними пріоритетними напрямками соціально-економічного та культурного розвитку громади, доцільно їх винести на обговорення з жителями, бізнесменами, громадськими організаціями з метою прийняття компромісних рішень.

Список використаних джерел

1. Кубицький Ю. С. Основні напрями вдосконалення управління сільськими територіями. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 11. С. 158-162.
2. Павлов О. І. Сільські території України: функціонально-управлінська модель: монографія. Одеса: Астропринт, 2009. 340 с.
3. Петрук В.Г., Бондарчук О.В., Трач І.А., Панасюк О.Ю. та ін. Екогеографія та екотуризм: навчальний посібник. Вінниця: видавець ФОП Корзун, 2016. 170 с.
4. Дудзяк О. А., Покотильська Н. В. Загальна методологія дослідження розвитку сільських територій. Інноваційна економіка. 2018. № 3-4 (74). С. 75 – 79.